

**YOSHLARNING IQTISODIY FAOLLIKDAGI ROLI VA O‘RNI:
ISTE’MOLCHI, ISHCHI KUCHI, TADBIRKOR, INVESTOR****Nabiyev Maxsud Abdimannonovich***Sharof Rashidov nomidagi Samarqand**davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi*

Annotatsiya: Bugungi kunda yoshlar jamiyatning eng dinamik va istiqbolli qatlamlaridan biri hisoblanadi. Ular nafaqat demografik o‘zgarishlarning muhim omili, balki iqtisodiy rivojlanishning ham asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biridir. Yoshlarning iqtisodiy faolligi jamiyatning iste’mol bozoridagi ishtiroki, mehnat resurslarining shakllanishi, tadbirkorlik salohiyatining namoyon bo‘lishi va investitsiya jarayonlaridagi ishtiroki orqali yaqqol ko‘rinadi. Ushbu maqolada yoshlarning iqtisodiyotdagi to‘rtta asosiy roli – iste’molchi, ishchi kuchi, tadbirkor va investor sifatidagi o‘rni chuqur tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: yoshlar, iqtisodiy faollik, iste’molchi, ishchi kuchi, tadbirkor, investor, mehnat bozori, startup, investitsiya, iqtisodiy rivojlanish.

Yoshlar bugungi global iqtisodiy muhitda eng dinamik va istiqbolli iste’molchi segmentlaridan birini tashkil etadi. Ularning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari, texnologiyaga tez moslashuvchanligi, yangiliklarga ochiqqligi va turmush tarzidagi o‘ziga xosliklar tufayli ular bozordagi tendensiyalarni aniqlovchi muhim omilga aylanmoqda. Ayniqsa, texnologiya, moda, o‘yin-kulgi va ta’lim kabi sohalarda yoshlar nafaqat faol iste’molchi, balki to‘g‘ridan-to‘g‘ri innovatsion mahsulotlar yaratilishiga turtki bo‘ladigan kuchli ijtimoiy qatlamdir.

Texnologiya va raqamli kommunikatsiya vositalariga bo‘lgan yuqori talab yoshlar orasida doimiy yangilanish va mobil aloqaga bo‘lgan ehtiyojni kuchaytirgan. Smartfonlar, internet platformalari, mobil ilovalar va raqamli xizmatlar yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylangan. Shu sababli, bu segment texnologik mahsulotlar ishlab chiqaruvchi kompaniyalar uchun asosiy maqsadli auditoriyaga aylangan.

O‘yin-kulgi va dam olish sohasida esa yoshlar faol qatnashuvchi va yo‘naltiruvchi guruh sifatida namoyon bo‘lmoqda. Konsertlar, sport tadbirlari, kinoteatrlar va sayohatlar ularga nafaqat ko‘ngilochar tajriba, balki shaxsiy o‘sish va ijtimoiy aloqalar uchun imkoniyat yaratadi. Shuning uchun bu sohalarda xizmat ko‘rsatuvchi kompaniyalar yoshlarning turmush tarzini va qadriyatlarini chuqur o‘rganishga harakat qilmoqda.

Moda va uslubga kelsak, yoshlar o‘z individualligini kiyinishda, tashqi ko‘rinishda va o‘zini ifoda etishda faol namoyon qiladi. Ular uchun moda – bu shunchaki kiyim emas, balki o‘ziga xoslik va ijtimoiy identifikatsiyaning vositasi. Shu bois, moda industriyasi ham yoshlarning estetik qarashlari va madaniy tendensiyalariga mos innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishga intilmoqda.

Ta’lim va o‘z-o‘zini rivojlantirish sohasi ham yoshlar uchun muhim investitsiya maydoniga aylanmoqda. Zamonaviy yoshlar o‘z intellektual salohiyatini oshirish, yangi ko‘nikmalar egallash va mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lish uchun doimiy bilim olishga intilmoqda. Onlayn kurslar, treninglar va o‘quv platformalar orqali ular doimiy o‘sishga erishishga harakat qilmoqda.

Umuman olganda, yoshlarning iste’mol xulq-atvorini chuqur o‘rganish, ularning ehtiyoj va qadriyatlarini tahlil qilish har qanday biznes faoliyati uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Kompaniyalar yoshlarning mentalitetiga mos mahsulot va xizmatlarni taklif etish, individual marketing yondashuvlarini ishlab chiqish orqali bozordagi ustunlikni qo‘lga kiritishlari mumkin. Shu jihatdan, yoshlar nafaqat iste’molchi, balki iqtisodiy jarayonlarning faol va ongli ishtirokchisidir.

Yoshlar mehnat bozorining dinamik va istiqbolli qatlamini tashkil etib, har qanday mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligi va taraqqiyoti uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ular nafaqat hozirgi ishchi kuchining muhim qismi, balki yaqin kelajakda iqtisodiy tizimning barqaror rivojlanishini ta’minlovchi asosiy zaxira hisoblanadi. Yoshlarning demografik salmog‘i, bilim saviyasi, kasbiy tayyorgarligi, ishga bo‘lgan yondashuvi hamda mehnat mobilligiga tayyorligi iqtisodiy tizimda yangi imkoniyatlar eshigini ochadi.

Avvalo, demografik mezonlar yoshlarning iqtisodiy rolini belgilashda asosiy faktorlardan biridir. Aholining sezilarli qismini yoshlar tashkil etadigan jamiyatlarda ularning mehnat bozoriga faol kirib kelishi natijasida ishchi kuchining hajmi ortadi, iqtisodiy faollik kuchayadi va demografik muvozanat saqlanib turadi. Bu esa o‘z navbatida, pensiya tizimi, sog‘liqni saqlash va boshqa ijtimoiy sohalarda bosimni kamaytiradi.

Yoshlarning mehnatga bo‘lgan yondashuvi ham an’anaviy mehnat munosabatlaridan sezilarli farq qiladi. Masofaviy ish, moslashuvchan jadval, ijodiy va intellektual erkinlik, ish va hayot muvozanatini saqlash kabi omillar yoshlar uchun muhim bo‘lib bormoqda. Ular ko‘proq mazmunli va ijtimoiy ahamiyatli faoliyatni afzal ko‘radilar, bu esa ish beruvchilardan yangicha boshqaruv uslublarini talab qiladi.

Yoshlar, shuningdek, yuqori darajadagi geografik va kasbiy mobillikka ega. Ular o‘z malakalarini faqat bir sohada emas, balki ko‘p tarmoqli faoliyat doirasida sinab ko‘rishga tayyor. Bu jihat korxona va tashkilotlar uchun moslashuvchan va ko‘p funksiyali ishchi kuchini shakllantirish imkonini beradi.

Yoshlarning innovatsion salohiyati ularga mavjud muammolarga nostandart yondashuv orqali yechim topish imkonini beradi. Ular turmush tarzidagi o‘zgarishlar, texnologik ilg‘orliklar va global tendensiyalarni chuqur anglaydi, bu esa innovatsion mahsulot va xizmatlar yaratilishiga olib keladi. Ayniqsa, sun‘iy intellekt, blokcheyn, ekologik texnologiyalar, raqamli moliya kabi zamonaviy sohalarida yoshlar faol tajriba almashib, o‘z loyihalari orqali iqtisodiy hayotni diversifikatsiyalashmoqda.

Startup madaniyatining shakllanishida aynan yoshlar hal qiluvchi rol o‘ynamoqda. Ular o‘z g‘oyalarini biznes rejaga aylantirish, investitsiya jalb qilish, jamoa shakllantirish va yangi ish o‘rinlarini yaratish orqali iqtisodiy muhitda faol o‘zgarishlar yasamoqda. Startaplar ko‘pincha an‘anaviy korxonalar qamrab ololmagan bozor bo‘shliqlarini to‘ldiradi va innovatsion dinamikaning kuchayishiga sabab bo‘ladi.

Bunda raqamli tadbirkorlik yoshlar uchun ayniqsa keng imkoniyatlar ochadi. Internet, ijtimoiy tarmoqlar, elektron tijorat platformalari, sun‘iy intellekt asosidagi xizmatlar yoshlar uchun kam xarajat bilan keng auditoriyani qamrab oladigan biznes modelini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu yo‘nalishda o‘z brendini yaratish, marketing strategiyasini yuritish va global bozorga chiqish imkoniyatlari sezilarli darajada ortmoqda.

Yoshlar, shuningdek, ijtimoiy tadbirkorlik konsepsiyasining faol tarafdorlariga aylanishmoqda. Ular nafaqat iqtisodiy foyda olish, balki ijtimoiy adolatni qaror toptirish, ekologik muammolarni bartaraf etish, sog‘liqni saqlash va ta‘lim kabi sohalaridagi muammolarni hal etishga yo‘naltirilgan loyihalarni ilgari surmoqda. Bu esa jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi va ijtimoiy ongni yuksaltiradi.

Yoshlar zamonaviy iqtisodiy tizimda nafaqat iste‘molchilar, balki kelajakdagi sarmoyadorlar va barqaror iqtisodiy rivojlanishning ishonchli tayanchiga aylanmoqda. Ularning investitsiya jarayonlaridagi ishtiroki nafaqat shaxsiy moliyaviy mustaqillikni ta‘minlash, balki mamlakat iqtisodiyotining uzoq muddatli barqarorligini ta‘minlashda ham muhim omil hisoblanadi. Bu borada yoshlarning moliyaviy savodxonligini oshirish, ularni turli investitsiya instrumentlari bilan tanishtirish va sarmoya madaniyatini shakllantirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Avvalo, yoshlar katta vaqt salohiyatiga ega bo‘lgan qatlam sifatida uzoq muddatli investitsiyalardan foyda olish imkoniyatiga egadirlar. Ular murakkab foiz mexanizmidan samarali foydalanib, moliyaviy kapitalini asta-sekin ko‘paytirishi, shu orqali kelajakdagi iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlashi mumkin. Bu jihat, ayniqsa, moliyaviy rejalashtirishni erta boshlash zarurligini ko‘rsatadi.

Bundan tashqari, zamonaviy yoshlar innovatsion texnologiyalar, startaplar, yashil energiya va barqaror rivojlanish yo‘nalishlariga sarmoya kiritishga intilmoqda. Ularning raqamli texnologiyalar va global tendensiyalar bilan chambarchas bog‘langanligi, yangi

iqtisodiy model va sektorlarning shakllanishiga turtki bermoqda. Bu esa investitsiya muhitining yangilanishi va diversifikatsiyalanishiga olib keladi.

Shunga qaramay, yoshlar orasida moliyaviy savodxonlik yetarli darajada emasligi ko‘plab xavflarni yuzaga keltiradi. Shu sababli, ularni investitsiya risklari, kapitalni boshqarish, moliyaviy rejalashtirish va passiv daromad manbalarining mohiyati bilan tanishtirish zarur. Bu yo‘lda ta‘lim tizimi, ommaviy axborot vositalari va moliyaviy tashkilotlarning o‘rni beqiyosdir.

Yana bir muhim jihat – yoshlarning pensiya jamg‘armalarida ishtiroki. Bu nafaqat ularning qarilik davridagi moliyaviy barqarorligini ta‘minlaydi, balki mamlakatda uzoq muddatli investitsion kapitalni shakllantiradi. Ushbu jarayon orqali milliy iqtisodiy barqarorlikka xizmat qiladigan ichki moliyaviy resurslar bazasi kengayadi.

Shu bois, yoshlar orasida investitsiya madaniyatini rivojlantirish, ularga moliyaviy maslahatlar va texnik yordam ko‘rsatish, sarmoyadorlik faoliyatini rag‘batlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lishi lozim. Bunday yondashuv nafaqat yoshlarning moliyaviy mustaqilligini ta‘minlaydi, balki ularni mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining faol ishtirokchisiga aylantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 2-iyundagi 335-son Qarori “Yoshlar siyosati sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarni tizimlashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
2. Becker G.S. (1964). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education // University of Chicago Press.
3. Rabiyeovich, Komilov Ro‘zi. "MODERN INTERPRETATIONS OF UZBEK MORAL NORMS AND AESTHETIC IDEALS IN THE CONTEXT OF THE INSTITUTION OF MARRIAGE." The Conference Hub. 2025.
4. Komilov, R. R. (2018). THE AESTHETEC AND MORAL SIDES OF THE FAMILY AND WEDDING CEREMONIES. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS OF PHILISOPHY, PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY* (pp. 10-14).
5. Komilov, R. R. (2017). THE AESTHETIC SIGNIFICANCE OF THE UZBEK NATION'S WEDDING CEREMONIES EVOLUTION. In *PRACTICE OF COMMUNICATIVE BEHAVIOR IN SOCIAL AND HUMANITARIAN RESEARCHES* (pp. 47-50).
6. Komilov, R. R. (2017). AESTHETIC COMPONENT OF WEDDING CEREMONIES OF THE UZBEK PEOPLE. *Theoretical & Applied Science*, (4), 87-89.

7. Комилов, Р. Р. (2020). ЎЗБЕК ХАЛҚИ НИКОҲ МУНОСАБАТЛАРИ
ГЕНЕЗИСИНИНГ АХЛОҚИЙ-ЭСТЕТИК РИВОЖЛАНИШ
ХУСУСИЯТЛАРИ. *Интернаука*, 15(144 часть 2), 95.

8. KOMILOV, R. Z. (2024). YANGI O ‘ZBEKISTONDA MILLIY NIKOH
MAROSIMLARINI AXLOQIY-ESTETIK QADRIYATGA AYLANTIRISH
VAZIFALARI. *News of the NUUz*, 1(1.9. 1), 110-112.